

Vem ägde elsparkcykeln?

Hur ägandeskap påverkar personskadeutfall

2023-06-20

DESKRIPTIV STATISTIK

Dr. Maria Klingegård

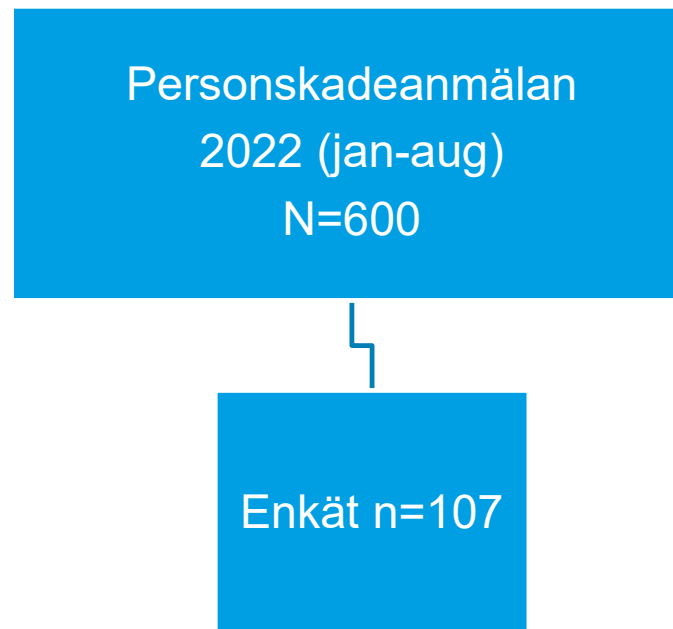
Docent Helena Stigsson

Folksam

Metod

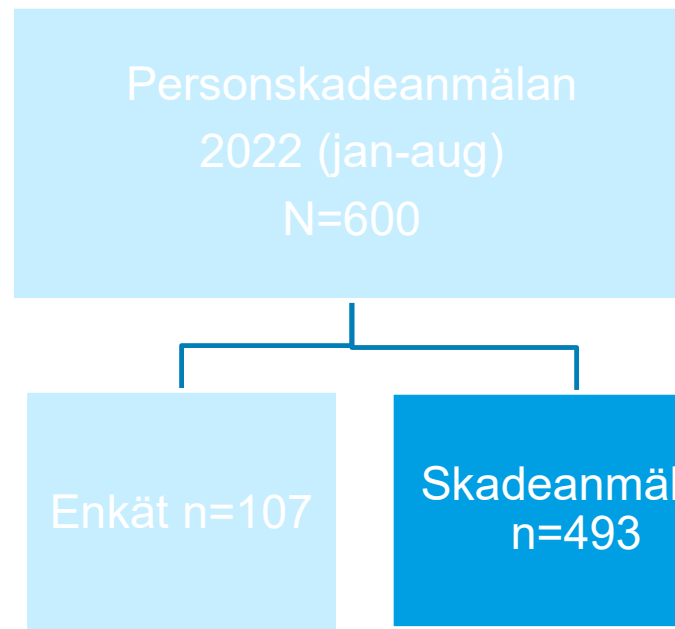
- Mixad metod
- **Dataset 1:** digital enkät om självrapporterad upplevelse
 - Pappersbrev skickat med QR-kod
 - Urval: anmälda personskador 2022 (jan-aug)
 - Svarsfrekvens: 18%
- **Innehåll:** ägandeskap, hjälmanvändning, subjektiv upplevelse av olyckstillfället

Kategori	Enkät	Enkät (n=107)
Privatägd	Självrapporterad ägandeskap: privatägd	46
Hyrd	Självrapporterad ägandeskap: hyrd	47
Ej definierat ägandeskap	Självrapporterad ägandeskap: Vet inte	15

Metod

- Mixad metod
- **Dataset 2:** Personskador rapporterade via skadeanmälan till Folksam (jan-aug) 2022
- **innehåll:** skadediagnos, kroppsdel, händelsebeskrivning

Kategori	Kodning: händelsebeskrivning	Skadeanmälan (n=493)
Privatägd	Händelsebeskrivning: min /sin/ son/ dotter/ lånat	31
Hyrd	Händelsebeskrivning: /hyrd/ Bolt/ Voi	37
Ej definierat ägandeskap	Ingen rapporterad data kring ägandeskap	424

Resultat: typ av olycka

- Majoriteten (82%) av alla anmälda personskador skedde på en elsparkcykel
 - Privatägd elsparkcykel stod för 95% av anmälda personskador på elsparkcykel
- 77% av personskadorna skedde i singelolyckor
- Högre andel av hyrda elsparkcyklar vid kollision 26% (totalt 22%)
- Cyklisterna har kolliderat flest gånger med hyrda elsparkcyklar (H=3 vs P=8)
- Högre andel fotgängare har krockat eller ramlat över hyrda elsparkcyklar (15% vs 3%)

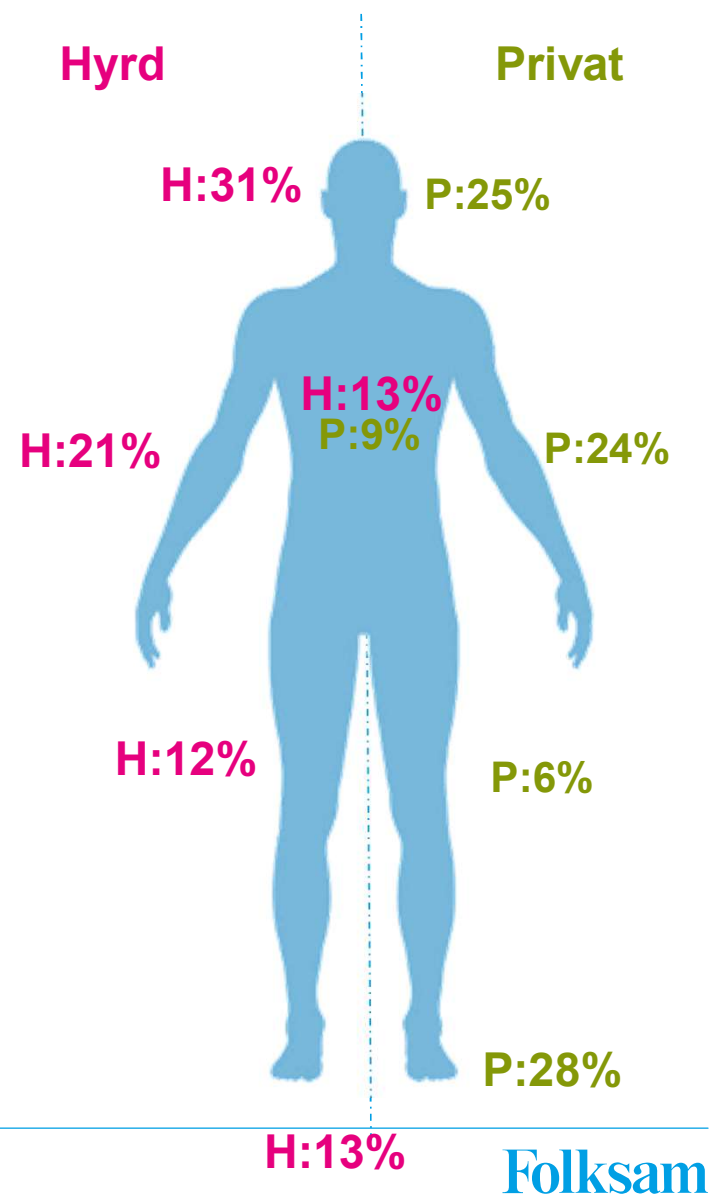
Resultat: Inga skillnader ålder/kön anmälda personskador

- **Könsskillnader** - totalt 43% kvinnor och 57% män (n=258 och 343)
 - HYRDA elsparkcyklar (n=84): kvinnor (56%)
 - PRIVATA elsparkcyklar (n=76): män (57%)
- **Åldersskillnader** - Medelålder för alla anmälda personskador (34 år)
 - HYRDA: 37 år / PRIVATA: 37 år
 - Bilist/cyklist: 48 år
 - Elsparkcyklist: 30 år
 - Andel elsparkcyklister under 19): Hyrda 19 % (n=13), privat 17% (n=12)

Alla personskador	Privatägd (n=76)	Hyrd (n=84)	Ej definierat ägandeskap (n=440)	Total (n=600)
Kön				
Man	43 (57%)	37 (44%)	263 (59%)	343 (57%)
kvinn	33 (43%)	47 (56%)	178 (40%)	258 (43%)
Ålder				
0-12 år	5 (7%)	1 (1%)	50 (11%)	56 (9%)
13-19 år	7 (9%)	14 (17%)	49 (11%)	70 (12%)
20-29 år	12(16%)	19(23%)	108 (25%)	139 (23%)
30-39 år	22 (29%)	18 (21%)	78 (18%)	118 (20%)
40-49 år	10 (13%)	14 (17%)	65 (15%)	89 (15%)
50-59 år	11 (15%)	8 (10%)	60 (14%)	79 (13%)
60 år eller äldre	9 (12%)	10 (12%)	30 (7%)	49 (8%)

Kroppsdel

- Drabbad kroppsdel vid skador (av totalt antal personskador)
 - Armar (22%)
 - Huvud (25%)
 - Ben (11%)
- Skillnader ägandeskap
 - Högre andel huvudskador vid hyrda elsparkcyklar (+6%)

Skadetyp

- Andel skadetyp
 - Frakturer (30%)
 - Kontusion (18%)
 - Sårskada (25%)
 - Tandskada (n=54): 9%
- Skadetypskillnader
 - Större andel frakturer (+10%) och hjärnskakning (+3%) för hyrda elsparkcyklar

Skadetyp	Privatägd (n=76)		Hyrd (n=84)		Ej definierat ägandeskap (n=440)		Total (n=600)	
FRAKTUR	20	26%	30	36%	127	29%	177	30%
HJÄRNSKAKNING	2	3%	5	6%	8	2%	15	3%
KONTUSION	14	18%	14	17%	82	19%	110	18%
LACERATION		0%		0%	2	0,5%	2	0,3%
MULTIPLA SKADETYPER	7	9%	1	1%	29	7%	37	6%
OKLART	8	11%	10	12%	50	11%	68	11%
RUPTUR		0%		0%	7	2%	7	1%
SÅRSKADA	22	29%	20	24%	108	25%	150	25%
URLEDVRIDNING		0%	1	1%	11	3%	12	2%
STUKNING,	3	4%	3	4%	16	4%	22	4%

Händelseförlopp

- självrapporterad upplevelse (n=107)

Orsaker	Privat (n=45)		Hyrd (n=47)		Odefinierat ägandeskap (n=15)	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Brister i vägbana eller annat hinder	11	24%	6	13%		0%
Jag blev påkörd	9	20%	12	26%	11	73%
Jag körde på någon	2	4%	3	6%		0%
Jag väjde för trafikant och tappade kontrollen	2	4%	3	6%	1	7%
Ouppmärksam på underlaget, kantsten eller spårvagnsspår	7	16%	5	11%	1	7%
Ramlade på stående/liggande elsparkcyklar	1	2%	5	11%	2	13%
Tappade balansen	4	9%	4	9%		0%
Tappade kontrollen när jag visade tecken och höll styret med en hand	3	7%	4	9%		0%
Tekniskt problem med fordonet	2	4%	1	2%		0%

Väglag	Privat (n=45)		Hyrd (n=47)		Odefinierat ägandeskap	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Löv/grus	8	18%	4	9%		
Snö/is	1	2%	1	2%		
Torrt	34	76%	39	83%	13	87%
Vått	2	4%	3	6%	1	7%
Okänt					1	7%
Ljuförhållande						
Dagsljus					15	100%
Mörker	33	73%	30	64%		
Skymning/Gryning	5	11%	12	26%		
Okänd	7	16%	5	11%		
Tidpunkt						
06-09	7	16%	1	2%		
09-12	3	7%	3	6%	3	
12-15	13	29%	5	11%	5	
15-18	9	20%	11	23%	6	
18-21	7	16%	10	21%	1	
21-06	6	13%	16	34%		
Minns ej			1	2%		

Hjälmanvändning enkätsvar (n=107)

Självrapporterad användning	Privat (n=41)	Hyrd (n=34)	Total
Okänt	1 (3%)	8 (24%)	11 (1%)
Jag använde inte hjälm	31 (75%)	31 (91%)	61 (81%)
Använt hjälm	10 (24%)	5 (14%)	15 (20%)
Rotationsskydd (MIPS)	3 (7%)	2 (6%)	3 (4%)
utan rotationsskydd (MIPS)	3 (7%)	1 (3%)	4 (5%)
Jag vet inte vad för typ av hjälm det var	4 (10%)	2 (6%)	6 (8%)

- Hjälmanvändning är låg (81% anv. inte), lägst för de på hyrd sparkcykel (73%)
- Bland de som besvarade enkäten (n=107) och anmält hjärnskakning (n=2), hade ingen hjälm

Metodologiska begränsningar – *Ett begränsat dataunderlag- och ska hanteras därefter*

- Låg svarsfrekvens - Data representerar nödvändigtvis inte fördelningen av privata och hyrda elsparkcyklar på marknaden.
- Kan inte besvara frågan ang. fördelning (antal) av personskador mellan privat och hyrd elsparkcykel, dvs., skadar man sig oftare av hyrda elsparkcyklar?
- För stort okänt antal där ägandeskap inte går att fastställa
- Ingen data över antal försäkrade elsparkcyklar då de ersätts som egendom i hemförsäkringen
- Personlighet som avgör huruvida man besvarar en enkät kan vara överordnad själva sannolikheten att skada sig vid hyrda/privatägda elsparkcyklar
- Upplägget på olycksfallsförsäkringen gör att man kan vara mer benägen att anmäla olyckor som skett på sitt eget fordon. Skada på elsparkcykeln ersätts via hemförsäkringen.
- Har du varit fotgängare, och blivit påkörd/ramlat kan du lättare minnas fabrikatet av hyrda elsparkcyklar eftersom det är mer framträdande (än privata)

Sammanfattande reflektioner

- Yngre än 18 år skadas på elsparkcykel (mer hyr)
- Det finns vissa skillnader och fler statistiska jämförelse behöver utföras för att utforska dessa
 - **Användningsmönster:** tidpunkt
 - **Trafikantgrupper:** Fler rapporterade personsador (kollisioner) hos cyklister och fotgängare av hyrda elsparkcyklar
 - **Personskador:** Större andel frakturer och hjärnskakning för hyrda elsparkcyklar.

Studien visar att man kan behöva beakta typ av ägandeskap eftersom det kan påverka på vilket sätt elsparkcykeln används och dess olyckor

För elsparksutyrare

- **Öka användningen av hjälm**
 - Huvudskador vanligaste skadan
 - Låg användning av hjälm

- **Krav på användandet av elsparkcykeln nattetid (hastighet, alkohol)**
 - 34% personskador nattetid för hyrcyklar
- **Minska risk för kollision**
 - Jag blev påkörd (26%) (bil/elsparkcykel/cykel)

För elsparksutyrare

- **Översyn av fordonets utformning – mer stabil (större hjul/dämpning)**
 - Brister i underlag eller annat hinder
 - Balans: väjer, tappar balans, tappar kontroll

- **Samverkan med industri**
 - Fordonssystem svårt att upptäcka elsparkcyklister
 - Folksam har visat att autobromssystem (fotgängare/cyklist) på motorfordon har stor potential

För kommuner

- **Förbättra vägmiljön för elsparkcyklister**

- Över 37% av olyckorna beror på brister i vägmiljön såsom gropar, grus och halka
- Kantsten identifierades som ett problem

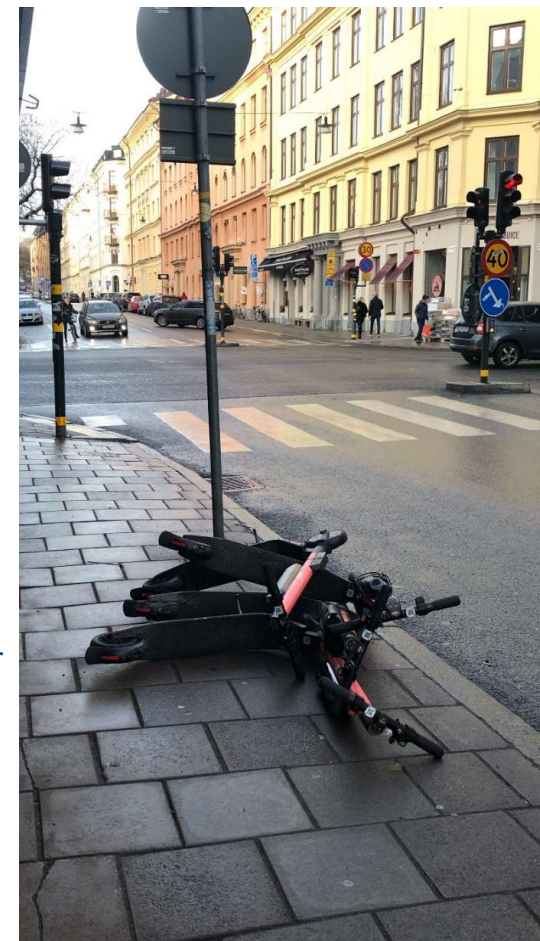
- **Verka för en ökad hjälmanvändning**

- Huvudskador vanligaste skadan

- **Reglera användande av elsparkcyklar i avtal/diskussioner** (tider på dygnet, geofencing på hastighet)

- Nära hälften av olyckorna sker nattetid och ofta under helger
- Överväga krav på 18 årsgräns (18% av de skadade under 18 år)

TACK

Rapport släpps efter
sommaren !

maria.klingegard@folksam.se

Helena.stigson@folksam.se

